

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10Sžr/47/2012
Identifikačné číslo spisu:	4011200627
Dátum vydania rozhodnutia:	12.12.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Zuzana Ďurišová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:4011200627.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a z členov senátu JUDr. Jany Henčekovej, PhD. a JUDr. Petra Paludu v právnej veci navrhovateľa K. B., K., proti odporcovi Obvodnému pozemkovému úradu Nitra, Štefánikova tr. 88, Nitra, za účasti Slovenského pozemkového fondu Bratislava, Regionálneho odboru Nitra, Za hydrocentrálou 6, Nitra, v konaní o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu č. 2011/00620-155/04-R-III. zo dňa 20. 06. 2011, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/28/2011-16 zo dňa 30. januára 2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sp/28/2011-16 zo dňa 30. januára 2012 m e n í tak, že rozhodnutie odporcu č. 2011/00620-155/04-R-III. zo dňa 20. júna 2011 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Odporca rozhodnutím č. 2011/00620-155/04-R-III. zo dňa 20. júna 2011 rozhodol v konaní podľa ustanovenia § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona NR SR č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon) tak, že

1. navrhovateľ ako oprávnená osoba podľa § 2 ods. 2 písm. c) zákona spĺňa podmienky § 3 ods. 1 písm. n) a o) zákona a pre zákonné prekážky podľa § 6 ods. 1 písm. a), b) a d) nepriznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam po K. B., r. D. v k. ú. K. vedené v Pozemkovej knihe ako

- Pk. vl. 1066, parc. č. 282 záhrada a hospodárske stavisko o celkovej výmere 4949 m², z toho vyvlastnená výmera 400 m², vl. podiel 1/3 - nepriznaná výmera 133 m² z dôvodu, že ide o miestnu kominikáciu,

- Pk. vl. 127, parc. č. 413/1 roľa o celkovej výmere 34 388 m², z toho vyvlastnená časť 1444 m² a 945 m², vl. podiel 1/1 - nepriznaná výmera 2389 m² z dôvodu, že ide o Dom smútku a cintorín.

a priznáva právo na náhradu v zmysle § 6 ods. 2 zákona, ktorú poskytne štát prostredníctvom Slovenského pozemkového fondu,

2. navrhovateľovi sa nepriznáva vlastnícke právo ani právo na náhradu k častiam nehnuteľností po K. B., r. D. v k. ú. K. vedené v Pozemkovej knihe ako

- pk. vl. 1066, parc. č. 282 záhrada a hospodárske stavisko o celkovej výmere 4949 m², z toho 216 m²
- zastavaná plocha sklados,
- pk. vl. 1127, parc. č. 412 les o celkovej výmere 5125 m², časť 2217 m².

II.

Proti tomuto rozhodnutiu podal navrhovateľ odvolanie, o ktorom rozhodoval Krajský súd v Nitre. Ten napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporcu podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) ako vecne správne. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že vzhľadom na obsah podaného opravného prostriedku navrhovateľa posudzoval, či správny orgán pri rozhodovaní vychádzal z dostatočne zisteného skutkového stavu veci a či v konaní boli dodržané zásady správneho konania. Z administratívneho spisu odporcu zistil, že navrhovateľ si uplatnil dňa 16. 06. 2004 nárok na navrátenie vlastníctva k predmetným pozemkom, ktorých pôvodná vlastníčka (matka navrhovateľa) zomrela pred uplynutím lehoty stanovenej v § 5 zákona. Stotožnil sa s dôvodmi, pre ktoré odporca k časti pozemkom nepriznal navrhovateľovi vlastnícke právo, ale priznal mu právo na náhradu a k časti pozemkom nepriznal ani vlastnícke právo, ani právo na náhradu pre nesplnenie zákonných podmienok a dospel k záveru, že správny orgán v danej veci postupoval v intenciách citovaných právnych noriem, pre rozhodnutie si zadovážil dostatok skutkových podkladov, vo veci zistil skutočný stav a jeho právny názor bol skutkovo a právne správny.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 prvá veta O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že navrhovateľovi ich náhradu nepriznal, pretože nebol v konaní úspešný.

III.

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie s tým, že trvá na svojom pôvodnom odvolaní zo dňa 26.6.2011. Uviedol, že o navrátenie pôdy požiadal 17.08.1990 JRD, čo mu bolo odmietnuté s odôvodnením, že pozemky sa nachádzajú v pásme závlah. Po návšteve na Ministerstve pôdohospodárstva SR bolo rozhodnuté o vydaní jeho pozemku. Pri vymeriavaní parc. č. 413/1 a parc. č. 413/2 geodet zistil, že došlo k neoprávnenému oploteniu, tzv. Domu smútku a cintorína, čo uznala aj pracovníčka obecného úradu, ale chyba nebola dodnes odstránená. U parc. č. 413/1 o výmere 945 m² žiada odstrániť oplotenie a jej vrátenie, s finančnou náhradou nesúhlasí. U parc. č. 412 po vyplatení čiastky 820,80 Kčs za 2052 m² zostáva neodškodnených 3073 m², nie 2217 m², ako je uvedené v rozhodnutí. Parc. č. 282/3 sýpka bola do roku 1962 spoločným rodinným majetkom, 23.02.1962 znárodnená, dňa 12.11.1986 objekt spolu s manželkou odkúpil, ale pozemok o výmere 216 m² zostal ako majetok štátu v správe obce a niet toho, kto by mu ho predal alebo vrátil. 19.07.2011 víchrica strhla strešný plášť z tohto objektu, ktorý sa stal nepoužívateľný a naďalej chátra. Parc. č. 282/2 je jediným prístupom na parc. č. 413/1 a slúži ako prístupová cesta do sýpky, marhuľového sadu a autobazáru jeho syna A. Namietá tvrdenie obce, že cesta vedie k rigolu, ešte nevidel žiadneho pracovníka obce, že by prišiel do jeho záhrady za účelom čistenia rigolu.

Odporca ani zúčastnená osoba sa k podanému odvolaniu nevyjadrili.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 246c ods. 1 veta prvá v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyseľne dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250j ods. 3 O.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli a internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (www.nsud.sk) minimálne päť dní vopred a rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 12. decembra 2012.

Zákon č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov je jedným zo zákonov reštitučného charakteru, ktorého cieľom je zabezpečiť tzv. reštitučné procesy zmiernenia niektorých majetkových krívd, ku ktorým došlo v zákone presne ustanovenom období vo vzťahu k presne vymedzenému okruhu osôb a na základe v zákone taxatívne ustanovených prípadov straty majetku. Preto pri aplikácii jeho ustanovení treba postupovať veľmi citlivo, aby nedošlo k ďalším krívdám.

Zákon č. 503/2003 Z.z. v § 1 upravuje navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb. a § 37 až 39 zákona SNR č. 330/1991 Zb.). Vlastnícke právo sa vracia k pozemkom, ktoré tvoria

- a) poľnohospodársky pôdny fond alebo do neho patria,
- b) lesný pôdny fond.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z. právo na navrátenie vlastníctva k pozemku podľa tohto zákona môže uplatniť oprávnená osoba, ktorá je občanom Slovenskej republiky s trvalým pobytom na jej území a ktorej pozemok prešiel na štát alebo na inú právnickú osobu v období od 25. februára 1948 do 01. januára 1990 (ďalej len „rozhodujúce obdobie“) spôsobom uvedeným v ustanovení § 3.

Povinnosťou pozemkového úradu pri rozhodovaní podľa § 5 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. je postupovať podľa jednotlivých ustanovení správneho poriadku (zákon č. 71/1967 Zb. v znení neskorších predpisov) a pri ich aplikácii vychádzať zo základných zásad správneho konania. Musí postupovať v konaní tak, aby zabezpečoval ochranu práv osôb a súčasne vyžadoval plnenie ich povinností v nadväznosti na ochranu záujmov štátu a spoločnosti.

Zásadu materiálnej pravdy treba aplikovať spolu so zásadou zákonnosti a zásadou voľného hodnotenia dôkazov; vyjadruje požiadavku, podľa ktorej správny orgán je povinný zistiť skutočný stav vecí, teda subsumuje aj požiadavku zistiť úplný a presný stav vecí, čo znamená zistenie všetkých skutočností, ktoré sú podľa príslušného hmotnoprávneho predpisu právne významné. Správny orgán pritom nie je viazaný návrhmi účastníkov konania na vykonanie dôkazov (§ 32 ods. 1 správneho poriadku). Zistenie úplného a presného stavu vecí je základným predpokladom zákonnosti a správnosti rozhodnutia správneho orgánu.

Ako vyplýva z pripojeného administratívneho spisu, navrhovateľ si dňa 16.06.2004 uplatnil nárok na navrátenie vlastníctva v zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z.z. ako oprávnená osoba po pôvodnej vlastníčke K. B., a to k pozemkom parc. č. 412 - roľa, 413/5 roľa, 413/6 roľa, 282/2 cesta k sýpke a 282/3 zast. plocha.

Ako vyplýva z preskúmaného rozhodnutia odporcu zo dňa 20.06.2011 (ide v poradi už o tretie rozhodnutie o uplatnenom nároku, dve predchádzajúce boli zrušené rozhodnutiami Krajského súdu v Nitre), navrhovateľovi ako oprávnenej osobe podľa 2 ods. 2 písm. c) zákona, odporca nepriznal vlastnícke právo k parc. č. 282/2 a 413/1, ale právo na náhradu z dôvodu zákonnej prekážky, s čím navrhovateľ nesúhlasí. Pokiaľ ide o parcelu č. 282/2 o výmere 400 m², v rozhodnutí je uvedené, že k tejto parcele vedenej „ako cesta nemôže byť priznané vlastnícke právo a nemôže byť vydaná, lebo nie je splnené ustanovenie § 1 zákona“, že sa používa vo verejnom záujme a ďalej sa uvádza, že „za parcelu č. 282/2 - cesta bola priznaná náhrada v podiele 1/3, pretože pôvodne bola odčlenená z parcely evidovanej ako záhrada“. Keďže v čase prechodu na štát išlo o záhradu, spadá medzi pozemky vymedzené v § 1 zákona, pričom odvolací súd považuje za opodstatnenú námietku odvolateľa týkajúcu sa nedostatočného zistenia prekážky navrátenia vlastníctva podľa § 6 ods. 1 zákona. Odporca pri posúdení tejto otázky nerešpektoval právny názor vyslovený krajským súdom v jeho zrušujúcom rozhodnutí z 11.12.2009 a ani sa dostatočne nevysporiadal s tvrdením navrhovateľa, že ide o cestu, ktorá nikdy neslúžila obecným účelom, čo napokon potvrdzuje aj tvaromiestna obhliadka vykonaná pracovníkmi odporcu dňa 12.03.2007, z ktorej vyplynulo, že „cesta parc. č. 282/2 vedená na LV č. XXXX je podľa obhliadky

jednouúčelovou cestou slúžiacou ako príjazdová komunikácia pre silo na parcele č. 282/3. Výkazuje znaky poľnej cesty, resp. obslužnej cesty pre zmienený poľnohospodársky objekt. ... Kanalizácia, ktorá je vybudovaná pozdĺž predmetnej cesty je t. č. nefunkčná (neslúži potrebám obce), v minulosti slúžila na odkanalizovanie odpadu z priemyselného objektu - výrobná závodného spracovania paradajok, ktorá v súčasnosti už nie je v prevádzke.“ Tento záver je uvedený v liste odporcu zo dňa 19.03.2007 adresovanom obecnému úradu Výčapy Opatovce. Navyše pokiaľ ide o rozsah priznanej náhrady odvolací súd dáva do pozornosti nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 123/2010, v zmysle ktorého navrátenie toho, čo bolo nesprávne odňaté alebo vzaté širšej „rodine“, je v konečnom dôsledku nielen v súlade so zmyslom a účelom reštitučných predpisov, ale aj v súlade so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti, teda uspokojenie nárokov oprávnených osôb, ktoré si svoje nároky uplatnili, pri nečinnosti ďalších potenciálne oprávnených osôb, zodpovedá zmyslu a účelu zákona č. 503/2003 Z.z.

Rovnako u parc. č. 413/1, časť 413/5 o výmere 1444 m² a časť 413/6 o výmere 945 m², kde nedošlo k navráteniu vlastníckeho práva, ale priznaniu náhrady z dôvodu zákonnej prekážky (§ 6 ods. 2 písm. b/) sa odporca nevysporiadal s námietkami navrhovateľa, že parc. č. 413/5 využíva na poľnohospodársku činnosť a na parc. č. 413/6 Dom smútku zaberá cca 100 m² a zvyšok je zaburinená plocha, ktorú žiada vrátiť. Aj v tomto prípade preto považuje odvolací súd námietku odvolateľa týkajúcu sa nedostatočného zistenia zákonnej prekážky navrátenia vlastníctva k predmetným pozemkom za relevantnú.

Pokiaľ ide o parc. č. 412, pôvodne les o výmere 5125 m², odvolací súd akceptoval námietku odvolateľa o nezrovnalosti v uvádzaných výmerách. Odporca v rozhodnutí uvádza celkovú výmeru 5125 m² s tým, že časť o výmere 2052 m² odpredala K. B. pre vodné dielo za náhradu 820,80 Kčs v súlade s vtedy platným cenovým predpisom, a zvyšok parcely o výmere 2423 m² zostalo vo vlastníctve navrhovateľa, zapísané na LV č. XXXX ako parc. č. 412/1. Nevyjasnených však zostáva zvyšných 650 m².

Nehnuteľnosť parc. č. 282/3 o výmere 216 m² zastavaná plocha (sklad či sýpka) nespadá pod režim zákona č. 503/2003 Z. z., pretože už v čase vyvlastnenia išlo o zastavanú plochu, resp. hospodárske stavisko.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s § 250ja ods. 3 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že preskúmané rozhodnutie odporcu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní sa odporca bude zaoberať najmä tým, či je daná zákonná prekážka navrátenia vlastníctva k predmetným pozemkom podľa § 6 ods. 1 zákona č. 503/2003 Z. z., k čomu doplní dokazovanie prípadne aj ohliadkou na mieste samom a po vyhodnotení vykonaných dôkazov vo veci znova rozhodne a svoje rozhodnutie aj patričným spôsobom odôvodní tak, aby rozhodnutie zodpovedalo zákonu (§ 46 a § 47 ods. 3 správneho poriadku).

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1 a 2, § 142 ods. 1, § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal, pretože úspešný navrhovateľ si ich náhradu neuplatnil a odporca nemal v konaní úspech.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.